

Deccal Zamanında Mü'minlerin Gıdası

Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden bir demet, o gül bahçesinden bir buket sunmak için toplanmış bulunuyoruz.

Allahu Teâlâ hazretleri, Peygamber Efendimiz'in şefaatine cümlemizi nail eylesin. O'nun şefaatine nail olalım, âhirette ona komşu olalım diye ve onun cümle âlinin, ashabının, etbânının, ahbâbının ruhlarına ve hâssa-ten Ümmet-i Muhammed'in müşidleri olan verese-i nebî ulemâ-i muhakkıkîn, sâdât ve meşâyih-i turuk-i aliyyemizin, sahabe-i kirâmdan *-rıdvanullahi teâlâ aleyhim ecmain-*, kendisinden feyz aldığımız üstatlarımızdan meşâyihimize kadar güzerân eylemiş olan turuk-i aliyyemiz silsileleri, sâdât ve meşayihimizin, âhirete göçmüş olan cümle geçmişlerimizin; analarımızın babalarımızın, dedelerimizin ninelerimizin, kardeşlerimizin, evlatlarımızın, dostlarımızın yakınlarımızın, bize dua vasiyet etmiş olanların, bizden dua bekleyenlerin, bizim üzerimizde hakkı olanların ruhlarına hediye olsun diye; onlar arasından elbette

bu beldeleri *Allah Allah* diye diye fethetmiş olan fatihler, şehitler, gaziler var, onların ruhlarına hediye olsun diye, cümle hayır hasenât sahiplerinin ve şu caminin yapılmasına, yaşamasına, genişlemesine, tamirine, tevsîine, tecdîdine vesile olanlara, bağışta bulunanlara hediye olsun diye; uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şu camiye gelip toplanmış bulunan siz kardeşlerimizin de kendileri dünya ve âhiretin hayırlarına ersin ve geçmişlerinin ruhları şâd olsun diye; şu hadîs-i şerîfleri bize nakil ve rivayet etmiş olan alimlerin ve râvîlerin ruhları şâd olsun diye bir *Fâtihâ* üç *Ihlâs-ı Şerîf* okuyup, bu saydıklarımıza hediye edip bu umduklarımıza nail olmak dileğiyle Allahu Teâlâ hazretlerinden isteyelim, buyurun.

İlk hadîs-i şerîf, İbn Ömer *radiyallahu anhümâ*, Halife Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'ın rivayet etmiş olduğu ve el-Hâkim'in kitabına kaydetmiş olduğu hadîs-i şerîftir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

طَعَامُ الْمُؤْمِنِينَ فِي زَمَانِ الدَّجَالِ طَعَامُ الْمَلَائِكَةِ

التَّسْبِيحُ وَالتَّقْدِيسُ فَمَنْ كَانَ مِنْطِقُهُ يَوْمَئِذٍ

التَّسْبِيحُ وَالتَّقْدِيسُ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُ الْجُوعَ

*Ta'âmü'l-mü'minîne fî zamâni'd-deccâl
taâmü'l-melâiketi et-tesbîhu ve-t-takdîsü fe-
men kâne mantıkuhû yevmeizin et-tesbîh ve-
t-takdîs ezhebe'l-lâhu anhu'l-cû'.¹*

“Deccal çıktığı zaman mü'minlerin gıdası, taamı meleklerin taamı gibi olacak; tesbih ve takdis olacak. O gün; konuşması, sözü tesbih ve takdis olanın üzerinden Allah açlığı alacak, açlık hissetmeyecek, tok olacak, doycak, tatmin olacak.”

Muhterem Kardeşlerim!

¹ Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 557, r. 8561; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 264, r. 5259; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XIV, 300, r. 38755; Gümüşhânevî, *Ramûz*, II, 312.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* çok şeyleri bize öğretti. Bu hadîs-i şerîfler bizim için sonsuz kıymetli hazineler gibidir. Geçmişe ait bilgiler verdiği gibi geleceğe ait bilgiler de verdi. Bu dünyanın bir zaman gelip sona ereceğini, insanların İslâm'ı tanımış olduktan sonra bile maalesef, bozula bozula dünyada gittikçe şerli insanların hâkim olacağını; şerrin, kötülüğün, fesadın yaygınlaşacağını, insanların bozulacağını, hayırların unutulacağını, kötü insanların baş olacağını, iyi insanların hor hakir olacağını ve ondan sonra da, Allah'ın nursuz, ibadetsiz, imansız, hayırsız insanlar üzerine kıyameti koparacağını; o kıyametin cezalarına, dertlerine, belalarına onları maruz bırakıp hem dünyada hem âhirette azap edeceğini hadîs-i şerîflerden öğreniyoruz.

Deccal çıkacak. Deccal çıktığı zaman onun insanları çağırdığı şey, Allah'ın dinine, imana, İslâm'a aykırı şey olacak. İnsanların çoğu dış görünüşü parlak, yaldızlı, eğlenceli, sazlı sözlü, güzel gibi görünen yola gidince yanlış iş yapmış olacaklar. Günaha girecekler,

helâk olacaklar, dünya ve âhiretleri mahv olacak. Ama mü'minler Deccal'in kötü olduğunu, alnında *hâzâ kâfir* yazıldığını bilecek; onu dinlemeyecek, ona uymayacak, Allah'ın yolunda sebat edecek ve bu fitneden halâs olacak.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu Deccal fitnesinden Allah'a sığınmayı bize hadîs-i şerîfnde bildiriyor.

Hadîs-i şerîflerin o kadar esrarengiz tarafları var ki insan söylenilen sözlerin derinliğine şöyle bir dalmak istediği zaman; “Mecâzî mâna mıdır, hakiki mâna mıdır, rumuz mudur, işaret midir, sır mıdır?” anlayamıyor, insanın hatırına nice nice şeyler geliyor. Alimlerimiz de nice nice şeyler söylemişler.

Bu hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor: “Deccal çıktığı zaman mü'minlerin gıdası meleklerin gıdası gibi olacak.”

Melekler ne yerler ne içerler?

Hiçbir şey yemez, hiçbir şey içmezler. Allah'ın başka türlü yaratıklarıdır. Allah bizi yemeye içmeye bağlı mahlûklar olarak yaratmış; yemeden, içmeden olmuyor. Hava olmasa yaşayamıyoruz. Su olmasa, yaşayamıyoruz.

Yaz günlerindeyiz; zehirli ishal diye bir rahatsızlık çıkmış, çocuk ishal oluyor, su kaybediyor. Gözlerinin altındaki morluktan, "Bunun hücrelerinde su azalmış." diye annesi babası anlayamazsa boyuna su kaybeden çocuk susuzluktan ölebiliyor.

Bol su verilmesi, doktorların tavsiyelerine uyulması gerekiyor. Hâsılı yemeden, içmeden yapamıyoruz. Ama melekler Allah'ın emirlerini tutarlar, O'na isyan etmezler, günah işlemezler, ne buyurduysa onu îfâ ederler. Gıdaları tesbih ve takdis etmek yani *sübhannallâh* demek; Allah'ın varlığını, birliğini ifade etmek. Dilleriyle, lisân-ı halleriyle O'nun her türlü noksandan münezzehe olduğunu, her türlü yanlış isnat, iftira ve sözden berî ve pak olduğunu, tâhir ve mukaddes olduğunu ifade et-

mek; işte o, onların gıdası oluyor. Tesbihi, takdisi var oldukça hayatları sürüyor. Onlar öyle yaşıyorlar.

“Deccal zamanında da mü’minlerin yaşamları böyle olacak, tesbih etmekle devam edecek. O zaman kim konuşmasında Allah’ı tesbih ediyorsa, takdis ediyorsa Allah onun açlığını giderecek, doyuracak, yaşamı devam edecek, açlık ıstırabı çekmeyecek.” diyor. Bu gerçek mânasıyla böyle olabilir. Hakikaten o devirde kıyametin, âhir zamanın halleri başlamış olması dolayısıyla insan artık yemeye içmeye ihtiyacı kalmadan hayatını sürdürebilir. Şunu da biliyoruz ki iman, insanın kalbini diriltiyor; küfür insanın kalbini öldürüyor. İsterse insan turp gibi olsun, yanağını sıksan kan damlayacak gibi olsun, bastığı yeri titretsin, pazusu şu kadar kalın olsun, bu kadar yük kaldırsın, halter kaldırsın kıymeti olmuyor küfür mâneviyatın ölmesine sebep oluyor.

Mâneviyat yok, kalbi ölmüş. Ona bir diri insan gözüyle bakmıyoruz. İnsanların kalbi zikrullah ile diriliyor, mârifetullah ile yeşeriyor.

İnsan bir güzel gül bahçesi gibi nice nice hoş hallere sahip oluyor. O mânevî bakımdan öyle olduğuna göre; “Deccal’in zamanında da Allahu Teâlâ hazretlerini tesbih eden, onu takdis eyleyen kimseler kurtulacak. Mânevî hayatları diri olacak, kalpleri ölmeyecek.” demektir.

O bakımdan, “Allahu Teâlâ hazretleri bizi Mesihî’ d-Deccâl’in fitnesinden mahfuz eylesin.” diye dua edelim. Rabbimiz Teâlâ, bizi âhir zamanın kötü hallerine uğratmasın; huzur, saadet, devlet ve mutluluk içinde yaşamayı nasip eylesin. İmandan bir an, bir göz yumup açıncaya kadar bile uzaklaşacağımız, ayağımızın kayacağı bir işi bize yaptırmamasın. Daima kendisinin varlığını bilen, ancak kendisine ibadet eden, kendisine zikir ü tesbih eyleyen; uyanık, ârif, gönül gözü açılmış; kalbi hayat dolu, canlı, ölmemiş, kâmil kullar olmayı Rabbimiz cümlemize nasip eylesin.

Küfrün dalgaları gelip gelip çarptıkça, yalçın kayalardan dalgalar geri dönüp gittiği gibi Allahu Teâlâ hazretleri bize küfrün zara-

rını gösterebilirsin. Küfrün insanları şaşırttığı, sapıttığı, zevklere daldırdığı, her türlü günahı yüz-süz yüz-süz işlettiği, çıplak gezdirdiği, haram-ları işlettirdiği, haramları yedirdiği bu devirde Rabbimiz bizi rızası yolundan ayırmasın. Her işimizi rızasına uygun yapmaya cümlemizi mu-vaffak eylesin. Hayatın en güzel şeyi budur. Bu yolda ıstırap çekmek bile tatlıdır, Allah yo-lunda yürürken mahrumiyette kalmak bile tat-lıdır. Sıkıntı çekmek, ter dökmek bile tatlıdır. O tadı duymayı, o lezzeti kavramayı, o lezzeti yaşamayı Rabbimiz cümlemize nasip eylesin.

Şehitliğe canını veriyor. Bütün faaliyetle-rimiz yaşamak için değil mi? Yememiz, içme-miz, çalışmamız, para kazanmamız hep onun için değil mi? Şehit niye canını veriyor? Şehit-liğin faziletini bildiği için. Müslüman, has müs-lüman, halis müslüman niye ter döküyor? Niye öteki insanlar gibi, ehl-i dünya gibi evinde ra-hatına bakmıyor, keyfine dalmıyor, dünyanın en güzel yerlerinde safa sürmüyor? İslâm'ın güzelliğini kavradığı için. Parası olsa bile mü-tevazı yaşıyor, hayır hasenât yapıyor.

Rabbimiz bize de İslâm'ın güzelliğini kavramayı nasip eylesin. İslâm için fedakârca yaşamayı, çalışmayı nasip eylesin. Müslümanları aziz eylesin, İslâm'ı aziz eylesin.

Muhterem kardeşlerim!

Çevremizdeki halka o kadar sıkı ki insan müslüman olmadığı zaman bu sıklığı anlamıyor ama müslüman olduğu zaman anlıyor. Bu kâfirler, iç politikamıza bile karışıyor. Herhangi bir partiden birazcık imanlı birinin birazcık öne gitmesi bile bir endişe mevzuu oluyor.

Küstah Yunanistan, bakıyorsun bir beyanat veriyor; Yunanistan'ın muhalefet lideri; “Biz Türkiye’de müslümanları istemiyoruz.” diyor. Kepaze! Sen Yunanistan’sın, bizim memleketle senin ne ilgin var? Türkiye’deki müslümanları istemiyormuş!

Avrupa Parlamentosu’nda, Belçika’daki bilmem hangi beynelmilel kuruluştaki bilmem hangi organizasyonda bakıyorsun; “Müslümanların gelişmesini istemiyoruz; filancanın seçilmesini, falancanın öne geçmesini, filancanın meşhur olmasını, falancanın

başarı kazanmasını istemiyoruz.” diyorlar. “Bu işin inceliğini bir müslümanlar bilmiyor.” diyeceğim. Yani büyük ekseriyet bilmediği için böyle diyorum.

Evet; camilere gelen, dergilerimizi okuyan, bu şuura ermiş olan kardeşlerimiz var. Bunların nispeti ne kadar? O belli değil. Geçen gün Mısırlı bir alim geldi. Burada beynelmilel bir kongre için tebliğ sunmaya gelmişler, sağ olsunlar bizi de ziyaret ettiler.

“Türkiye’deki müslümanların durumu nasıl?”

“İyi.”

“İyiye doğru mu gidiyor, kötüye doğruya mı gidiyor?”

“Allah’ın lütfuyla iyiye doğru gidiyor.”

“Nispet ne kadar?”

“Nispeti sorma. İş o tarafa gelince ne sen sor ne de ben söyleyeyim.”

Müslümanlar iyiye gidiyor, camiler doluyor. Camiler Türkiye safının kaçta kaçını kaplar? Camiler doluyor ama dolan başka yerlerle bir kıyas etmemiz gerekiyor. Ona bir şey demedim de kendi kendime içimden düşündüm. Acaba yüzde on var mıyız? Nispetimiz yüzde ona gelmiş mi?

Pazar günü, şu camide toplanan insanlarla bütün camilerde toplanan insanların bir toplamasını mı yapsak? Şu kadar nüfustan camiye gelen insanlar kaç kişi? Bir de plajlara, meyhanelere, eğlence yerlerine bakalım. Bu yaz günlerinde başka nerelere gidilir bilmiyorum. Kıra, pikniğe gitseler bile bira şişelerini açıyorlar, orada da günah işliyorlar. Bir de onların nispetini yapsak; gençlik hayra mı gidiyor şerre mi gidiyor; halkımız iyiye mi gidiyor kötüye mi gidiyor; kâr mı ediyoruz zarar mı ediyoruz; o zaman belli olur. Bu nispette, bu ölçüyle, bu gözlükle baktığımız zaman belliki çok iç açıcı bir durum yok. Büyük kalabalıklar zevke, safaya doğru gidiyor. Azınlık; hakkı görüp gerçekleri anlayıp kimsenin hakkını yeme-

den dürüst çalışarak, haram yemeyerek, üzerine aldıkları İslâmî hizmetleri güzel yaparak, iyi kul olarak yaşamaya gayret ediyor. Ama bunlar az. Ekseriyet öbür tarafa gidiyor.

Rabbimiz bizi şaşırtmasın. Rabbimiz bizi sevdiği zümreden eylesin, sevdiği yollarda yürüyenlerden eylesin. Vefalı müslümanlardan eylesin.

Bir zaman gelecek; müslümanlık, insanın avucunun içine kor bir ateş parçası alması kadar zor olacak. Avucunda ateş taşınır mı? Cayır cayır yanar. Et bu; nihayet deri ve et. Avucunda bir cemre, bir böyle yanık ateş, kor halinde bir ateş taşımak kadar zor olacakmış. Allah bize zorluk göstermesin; güzellikler, kolaylıklar göstereyin.

Biz Ortak Pazar'a girelim isterken, onlar nazlanırken, bir taraftan Ortak Pazar'da ortağımız olacak olan Yunanistan; "Biz Türkiye'de müslümanları istemiyoruz." derken. Belçika'da, Almanya'da, "Aman Allah'ım! Müslümanlar seçim de kazanıyor mu, Türkiye'deki müslüman nüfus geliyor mu?" diye yaygara

ederlerken yarın ortaklık olursa bizim halimiz nice olacak? Şimdi müslümanlar bazı kıyılara gidemez duruma geldiler, bazı kasabalardan geçemez oldular.

Bir yerde arazimiz var, oraya gideceğiz, arkadaş diyor ki; “Filanca kasabaya uğramadan gitsek daha iyi olur.” Plaj mevsimi, plaj muhiti, oraya turistler gelmiş olacak, kim bilir ne manzaralar. İnsan ailesiyle oradan, arabayla bile geçmekten korkacak. Ege bölgesi, Akdeniz bölgesi kim bilir nasıl! Siz bunların çoğunu biliyorsunuz. Sözü şuraya bağlamak istiyorum: Hepimiz müslüman olarak olanca verimimizle çalışmalıyız; az değil, gevşek değil! Müslümanlık sadece camide namaz kılıp da evine gitmekten ibaret değil. İslâm için çalışmalıyız, İslâm’ı geliştirmek için çalışmalıyız, müslümanları arttırmak için çalışmalıyız, şerri azaltmak için çalışmalıyız. Şerrin üzerine varmalıyız, şerri yok etmeye çalışmalıyız. Şer ve kötülüğün galip gelmesi halinde hem mânevî hem maddî bakımdan zarar ederiz. Onun için fırsat vermemeliyiz. Bir fırsat verdin mi sonra

temizlemek zor olur. İlk önce kolayca, küçücük bir tedbirle halledeceğin şey bir zaman gelir, ordularla halledilemez. Afganistan'da olduğu gibi, dünyanın başka yerlerinde olduğu gibi.

a. Deccalın Çıkması ve Müminlerin Halleri

Güney komşumuz Suriye bir zamanlar ne kadar dindar insanların olduğu; oralardan geçerken bizlere çok yardım eden bir ülkeydi. Şimdi sokaklarda asker kıyafeti giymiş arsız kadınların; başörtülü, çarşafli kadınların örtüsünü tutup çektikleri bir ülke haline gelmiş. Müslümanların zorluk çektiği, bir hapishaneye tıkıldığı, sorgusuz sualsiz toptan, makineli tüfek ateşi altında öldürüldüğü bir ülke haline gelmiş. Onun için müslümanların hayrı desteklemek konusunda çok çok gayretli olması gerekiyor. Çok çalışkan olması gerekiyor. Bunda hem sevap hem menfaat var. Hem maddî menfaat hem mânevî menfaat var. Onun için; “Hayrı nasıl yapabiliriz, nasıl daha çok yapabiliriz?” diye konuşalım; güçlerimizi, kuvvetlerimizi hayırları yapmaya, eğitime, dostluğa,

yardımlaşmaya teksif edelim. İnsanlarımızı ahlâklı, kahraman, fedakâr, çalışkan, bilgili yetiştirelim. Bunlara fırsat verelim; onlara da faydamız olur, İslâm'ı götürdüğümüz zaman onları da nurlandırmış, memnun etmiş oluruz.

Nitekim ikinci hadîs-i şerîfte; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ، وَإِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ

يَسْتَغْفِرُ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى الْحَيْتَانِ فِي الْبَحْرِ

*Talebü'l-ilmî farîzatün alâ külli müslimin ve inne tâlibe'l-ilmî yestağfiru lehû küllü şey'in hatte'l-hîtâni fi'l-bahri.*²

Revâhu İbn Abdilberr. “İbn Abdilberr’in Enes *radiyallahu anh*'ten rivayet ettiğine

² İbn Abdülberr, *el-İlm*, I, 25, r. 17; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 268, r. 5266; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, X, 131, r. 28653.

göre: *Talebü'l-ilmî farîzatün alâ külli müsli-min.* “İlim öğrenmek her müslüman üzerine farizadır, mecburiyettir, vazifedir, borçtur.”

Cahil kalmayacak. Dünyayı anlayacak, dini anlayacak. Çalışkan, bilgili, görgülü olacak. Muhterem kardeşlerim! Karpuz kesmenin bile bir usulü, bir inceliği var. Karpuzu gelişi güzel bıçaklarsan, gelişi güzel dilimlersen, çekirdekleri arada kalır. Usulüyle, çekirdeklerin hizasından kestiğin zaman karşıdaki insana çekirdeksiz karpuz sunuyorsun. Çekirdeksiz üzüm gibi, onu kesip kesip lop lop yutuyor. Her şeyin bir ilmi var.

Medine-i Münevvere’de bir arkadaşıyla gıda maddeleri satılan bir yerde geziyoruz.

-Antalya taraflarında kaktüsler büyük oluyor, ağaç gibi oluyor, kıymetli oluyor. Çiçekleri de sonradan meyve veriyor. Ona “kaktüs yemişi” diyorlar. Fakat üstünde dikenler var. İnsan tuttuğu zaman dikenler eline yapışıyor, saplanıyor ve saatlerce acıtıyor. Galiba sadece diken batmasından değil bir de zehri var, ondan dolayı insanın elini acıtıyor.-

Medine-i Münevvere’de gezerken çarşıda o kaktüs yemişinden gördüm, garibime gitti. Antalya’da gördüğümüz için. Hatta orada da nadir rastlanan bir meyve. “Sen bundan yedin mi?” dedim, “Yok hocam, yemedim, alalım mı?” dedi, gitti başına ben daha “tutma” demeye kalmadan eliyle bir tuttu, derken yapıştı. İki gün eli acıdı.

Demek ki bir meyveyi tutmanın bile bir ilmi var. İnsan o meyveyi tutmayı, koparmayı, kesmeyi, içini çıkarmayı bilmediği zaman ıstırap çekebiliyor. Onun için ilim öğreneceğiz, Allah rızası için ilim öğreneceğiz, cahil olmayacağız, bilgili müslümanlar olacağız.

Bizi sevindiren bir şey var ki belki bizim toplantılarımızda böyle oluyor. Kardeşlerimizle yaptığımız konuşmalarda, toplantılarda hep talebe, ilim adamı, üniversite hocası, asistan, yüksek tahsilli, liseli veya İmam Hatipli kardeşlerimizi görüyoruz. Müslümanlarda coşkun bir ilim sevgisi ve çocuklarını okutup hayırlı bir insan olarak yetiştirme isteği var. “Müslümanlar İslâm’ı güzel öğrensinler ve

dünyevî bakımdan da iyi yetişsinler.” diye gerçekten ilim müesseseleri de kuruluyor. Bizlerde de o heves ve aşk var. İnşaallah biz de istiyoruz ki önümüzdeki yıllarda daha iyi organize olup kardeşlerimizi daha güzel, dünya standartlarına uygun ilmî seviyede yetiştirelim. Yabancı dil bilen, çeşitli modern dilleri öğrenmiş olan, bilgisayar kullanabilen ama pırıl pırıl, tertemiz kalbi olan, takvâ ehli olan gayet iyi müslümanlar olarak yetiştirelim. Temenni ediyoruz. Buna ait bir güzel ortam ve bir akış da görüyoruz.

Allah bizi umduğumuz hayırları yapmaya muvaffak eylesin. Kardeşlerimizi de ilim sahibi eylesin.

Ve inne tâlibe’l-ilmî. “İlim öğrenmeye talip olan, istekli olan kimse için” *yestağfiru lehû küllü şey’in.* “Her şey tevbe ve istiğfar eder.”

Her şeyden maksat ne?

Peygamber Efendimiz; *hatte’l-hîtâni fi’l-bahri*, “denizdeki balıklar bile” diyor; “Denizdeki balıklar bile ilim öğrenmek isteyen insan

için tevbe ve istiğfar eder.” “Yâ Rabbi! Bu senin ilmini öğrenmek istiyor, ilim öğrenecek, sana güzel kulluk edecek, sen bunu affeyle, mağfiret eyle!” Denizdeki balıktan benim haberim yok ama o bana dua ediyor, ne kadar güzel bir şey! Sapanca gölünün balıkları, Adapazarı’nda İmam Hatip okuluna giden çocuklara dua ediyor; ne güzel bir şey!

Ne kadar tatlı bir yol! Sadece balık değil her şey; kuşlar, ağaçlar, böcekler, ne türlü varlıklar varsa hepsi ona dua ve istiğfar ediyor. Dağlar, taşlar insanın dostu oluyor. Ağaçlar, çiçekler dostu oluyor. Kendisine yürüdüğü her yerden çiçeklerden, ağaçlardan tebessümlerle yumuşak bir bakış geliyor, ne güzel bir şey! İnsanın içine her türlü şeyi bırakıp da dini öğrenmeye koşma arzusu doğuyor Allah herkesin içine böyle ilim aşkı versin.

“Aman hocam; bunlar çok güzel, tatlı, edebî cümleler de, bizim artık vaktimiz geçmiş. Ben bir meslek tutturmuşum; keşke öyle bir meslekten olsaydım ama maalesef şimdi

soğuk demir işleme işi yapıyorum veyahut fırıncılık yapıyorum, kömürcülük yapıyorum, çimento satışıyla meşgulüm.” vesaire.

Bunları yaparken de ilim öğrenmek mümkün. Benim Ankara’da bir kardeşim var, bir arkadaşım var; kendisi ticaretle meşgul. Ticaretinin yanı sıra kaç tane güzel kitap yazdı. Herkesin elinde, tatlı tatlı okunuyor; zevki var, şevki var, aklı var, fikri var kardeşimizin ve tüccar.

Müşteri geldiği zaman: “Buyurun efendim!” diye gayet güzel muamele ediyor. Müşteri olmadığı zaman açıyor kitap okuyor. Müşteri gelse de kârda gelmese de kârda. Müşteri gelmediği zaman ilim öğreniyor, güzel bulduğu şeyleri not ediyor, not ettiklerini tasnif ediyor. İlim yarı yarıya tasnif demektir, düzenleme demektir. Tasnif ediyor. Ondan sonra onları bir eser olarak ortaya koyuyor, herkes istifade ediyor. Güzel şeyler ortaya koyuyor. Okuduğunuz zaman memnun kalıyorsunuz, hayran kalıyorsunuz.

Demek ki insan, ticaret yaparken de pekâlâ ilim adamı olabilirmiş.

Peygamber Efendimiz ticaret yapmadı mı?

İmâm-ı Âzam Efendimiz ticaret yapmadı mı?

Yaptı. Zaten öğretmense ilim yolunda demek. Memursa ne kadar boş zamanı var. Bizim memleketimiz ne kadar güzel; memur sabahleyin dokuzaya kadar serbest, ne isterse yapsın. Akşamleyin beş buçuktan, altıdan sonra serbest; ne isterse yapsın. Haftanın iki günü de cabadan, bedavadan tatil edilmiş. Ne isterse yapsın. İlim öğrenebilir. Hepimiz ilim erbabı olabiliriz. Hepimiz kuşların, ağaçların bize dua ettiği, tevbe ve istiğfar ettiği kimseler olabiliriz. Bakıyorum, kendimi de ayıplıyorum. Bazı kereler sabahtan akşama boş vakit geçiriyoruz. Olmaz! İnsanın yanında bir defteri, bir kitabı olmalı; cep kitabı diyoruz ya.

Niye cep kitabı diyoruz?

Cebe sığacak kadar bir kitap da ondan. “Sok şu cebine bir kitap! Bunu oku. Bitirdikten sonra bunu bırak öteki kitabı sok cebine, onu oku. Ayda bir, bir kitap bitirsen senede on iki kitap eder. Haftada bir, bir kitap bitirsen senede elli kitap eder. İnsan elli tane kitabı okuyunca zihninde her kitaptan bir kalıntı, bir iz kalır. Epey bilgili bir insan olur.

Onun için ilme olan gayretinizi, şevkinizi ziyadeleştirin. Bu, ibadet gibi sevaptır. İnsan ilim erbabı olunca kâinatın cümle varlıklarıyla dost ve barışık oluyor. Haberimiz bile olmayan balıklar bize dua ediyor. Ne güzel! Yunus Emre herhalde bunu hisseden mübareklerden birisi. Onun için şiirinde şöyle diyor:

Dağlar ile taşlar ile çağırayım Mevlâm seni.

Seherlerde kuşlar ile çağırayım Mevlâm seni.

Deryalarda mahi ile sahralarda ahu ile (mahi, balık; âhu, geyik-ceylan demek.)

Abdal olup yâ hû ile çağırayım Mevlâm seni (abdal, derviş demek ama dervişin de ermiş demek).

Abdal bedel olarak, yani birisi, sayısı belli, statüsü var, evliyâullahın o sayıdakilerden bir tanesi vefat edince, yeri boş kalınca bedel olarak yerine ötekisi geldiği için ebdal-bedel kelimesi ile ilgili olarak kullanılıyor.

Abdal olup yâ hû ile.

Biz ebdalı, abdal yani akılsız mânasına kullanmaya başlamışız, işi döndürmüştük. Bizim Türkçe’de abdal veya budala ikisi de “ahmak” mânasına geliyor. Halbuki öyle değil. Aslında Arapça’sında “Allah’ın ermiş kulu, ermiş hem de ermişlerin rütbe sahibi olanları” mânasına geliyor.

Derviş olup yâ hû ile çağırayım Mevlam seni.

Ebdal olup yâ hû ile çağırayım Mevlam seni.

Ebdal değil de abdal ama abdal dediğin zaman “aptal” diye anlaşılacak. Millet “aptal”

anlamasını diye ebdal diyoruz. Demek ki Yunus Emre bu işin sırrına ermiş. Çevresindeki her şeyin halini sezip, onlarla birlik olup beraberce bir cümbüş içinde, cümbür cemaat, güzel bir aşk ile şevk ile Allahu Teâlâ hazretlerine kulluk etme zevkine ulaşmış.

Allah bize de o gözü, o gönlü, o hali ihsan eylesin!

b. İlim Öğrenmenin Fazileti

Bu hadîs-i şerîf; ilmin, diğer çok sevaplı ibadetlerle mukayese edildiği zamanki durumunu ölçmemize yarayan bir hadîs-i şerîf. Deylemî'nin rivayet ettiğine göre Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuş:

طَلَبُ الْعِلْمِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّلَاةِ وَالصِّيَامِ

وَالْحَجِّ وَالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

*Talebü'l-ilmî efdalü inda'l-lâhi mine's-salâti ve's-siyâmi ve'l-hacci ve'l-cihâdi fî sebîlillâhi azze ve celle.*³

“İlim öğrenmek, ilim isteklisi olmak, ilim adamı olma yoluna girmiş olmak Allah indinde namaz kılmaktan, oruç tutmaktan, hacctmekten, aziz ve celil olan Allah'ın yolunda cihad etmekten de iyidir, efdaldır, faziletlidir.”

Bu hadîs-i şerîfi doğru anlamak gerekiyor, doğru anlatmamız gerekiyor. Namaz çok kıymetli bir ibadettir, Allah'ın en sevdiği ibadetlerden birisidir. Namaz kıymetsiz bir şey değildir. Kıymetli bir şey olduğu için Peygamber Efendimiz; ilmi, ilim öğrenmeyi onunla mukayese ediyor. Namaz çok kıymetlidir. Oruç? Oruç hakkında o kadar çok medihler var ki o da çok kıymetlidir. Allahu Teâlâ hazretleri onun sevabını da insana *bi-ğayri hisâb* veriyor. Hac? O da çok sevaptır. O da malla, bedenle

³ Deylemî, *el-Firdevs*, II, 438, r. 3910; Suyûtî, *el-Cami'u's-sağîr*, s. 325, r. 5268; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, IV, 268, r. 5268; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, X, 131, r. 28655; Gümüşhânevî, *Ramûz*, II, 312.

yapılan bir ibadettir. İnsan hacca gidiyor, nice nice büyük hayırlara eriyor. Anasından doğduğu günkü gibi tertemiz, pak bir kul olarak dönüp geliyor. Cihad? O da şehit olup cennete girmeye vesile olan bir ibadet. Ama ilim bunların hepsinden daha öncelikli oluyor, önemli oluyor.

Çünkü bunları bile makbul namaz, makbul oruç, makbul hac, makbul cihad haline getiren, makbul ameller haline getiren ilimdir. Adam cahil olursa, namazını beş lira etmez duruma düşürebilir. Aklı başka yerlere kayar, yanlış işler yapar. Adam cahil olursa, orucu beş para etmez bir oruç haline düşebilir. Güya yemek yemiyor, su içmiyor ama diliyle onu kırar, gözüyle harama bakar, derken orucun sevabı kalmaz. Hacca gider; hacı arkadaşlarıyla kavga eder, yolda haksızlık eder, harama düşer vesaire; sevabı kalmaz. “Cihat ediyorum.” der, benlik için, gösteriş için, ganimet için cihat eder sevap almaz, mahrum kalır hatta belki günaha girer. Demek ki bu amellerin bile sevaplı ameller olabilmesi ilimle mümkündür. Onun için ilim hepsinin önüne geçiyor.

Onun için hepimiz bilgili, alim müslüman olmalıyız.

“Hocam, mesleğimizi bırakıp da onu mu yapacağız?”

Hayır!

Alim müslüman olmak zor bir şey değildir. Bazen insan ana noktaları kavradığı zaman, ümmî olarak da alim olabilir. Ana noktaları kavrayan bir müslüman, iyi bir müslüman olarak çok sevaplar kazanıp cennet-i âlâda en yüksek makamlara çıkabilir. Bazen profesörlerden de ileri gider. Kalbi temiz olacak, herkesin iyiliğini isteyecek. Allah’ın kendisini gördüğünü, duyduğunu, yaptığı şeylerin iyisinden kötüsünden kendisini sorguya çekeceğini bilecek, sorumluluk duygusu içinde iyi niyetle hareket edecek, dili dürüst olacak, yaptığı iş temiz olacak. Böyle bir insan hiç okuma yazma bilmeyen bir insan bile olsa evliyâullahın en yükseklerinden biri haline gelebilir. Allah o kimseye bilgi de verir. Ümmîdir; “Yahu, bu ümmî şahıs bu kadar güzel bilgileri nereden

öğrendi; mektebe gitmedi, hocadan okumadı.” diye etrafındakiler şaşırırlar. Çünkü Allah ona o kabiliyeti verir.

Ana kaynağa bağlantısını sağladığı zaman ışıltı ışıltı her tarafı aydınlatır. Nurlu bir insan olur. Onun için iyi müslüman olmak, has müslüman olmak bir bakıma zor değildir, her seviyede insan için mümkündür. Alim için mümkündür, cahil için mümkündür; şehirli için, köylü için, yaşlı için, çocuk için, kadın için, erkek için mümkündür. Yeter ki İslâm’ın özünü tam kavrasın ve ona göre hareket etsin. Küçük bir çocuk yüksek bir merteye sahibi olabilir. Yaşlı yaşlı adamlardan öne geçebilir. Bir kadın kalbinin sâfiliği, niyetinin hâlisliği, takvâsının çokluğu ile nice nice erkek hocalardan öne geçip çok yüksek bir makama nail olabilir.

Çünkü Allah indinde makbul olan bunlardır. Riyakâr olmayacak, takvâ ve ihlâs sahibi olacak.

Muhterem kardeşlerim, işte bunların hepsi tasavvuftur, tasavvuf ilminde anlatılan

noktalardır. Onun için insan iyi müslüman olmak istiyorsa bilmelidir ki bunun öğrenildiği ilim dalı tasavvuftur. Tasavvuf ilmidir. Onu öğrenecek. Alim de öğrenecek. Alim tasavvufu öğrenmezse ilminden de istifade edemez. Çünkü gerçek ilmi elde etmemiş olur. Yalnızca bir takım mâlumat yığınlarına sahip olmuş olur. Sırtına kitap yükletilmiş bir hamal gibi olur. Ne kıymeti var? O kitaplardan ona ne fayda gelir? Ha kitap taşımış, ha odun taşımış; onun için, o duruma düşen insan için, fark eder mi? Allahu Teâlâ hazretleri bize İslâm'ın özü olan; kendisinin rızasını kazanmanın, kendisini tanıyıp sevmenin yolu olan bu çok şerefli ilimden nasip versin.

Musa *aleyhisselam* bile ilm-i ledünnü öğrenmeye heves etmiş, Allahu Teâlâ hazretlerinden istemiş de, Allahu Teâlâ hazretleri onu bir müddet Hızır *aleyhisselam* ile yoldaş eylemiş.⁴ Demek ki buradan insan ibret alacak; alimin de, yaşlının da, gencin de ihtiyacı vardır.

⁴ Bk. 18/Kehf, 60-82.

Çünkü bu, işin püf noktasıdır, özüdür, iliğidir, can damarıdır. Arabanın her şeyi tamam; marşa basıyorsun, basıyorsun çalışmıyor.

Aküsü boş, ondan. Her şeyi tamam; tekerlekleri pırıl pırıl, gıcır gıcır, hepsi yağlandı, yağı yeni değişti ama elektrik olmayınca olmuyor. Onun gibi. Allah hepimize amellerin kabul olmasının sebeplerini, kendisinin sevdiği bir kul olmanın yolunu öğreten bu bilgi dalında da ilim sahibi olmayı, iyi kul olmayı, iyi işler yapmayı, huzuruna sevdiği kul olarak varmayı nasip eylesin.

İşte onun için bu ilim namazdan da, oruçtan da, hacdan da, can verme yolu olan cihaddan da daha önemlidir, daha öndedir, daha üstündür, daha evveldir. İnsanın ilk öğrenmesi gereken ilimdir. İlk önce dikkate alması gereken husus ilimdir. Namaz kılacak, ilk önce o hususa dikkat etsin. Oruç tutacak, ilk önce o orucun esrarına vâkîf olsun. Ne kadar hoşuma gidiyor; İmam Gazzâlî, *İhya'sında* yazmış, *Kitâbu's-salâh*, namaz; kitabında koca bir bö-

lüm. Ama başına yazmış; *Esrâru's-salâh*. “Salatın, namazın sırları, esrarı.” Onu bilmeden, ruhunu kavramadan olmaz. Adam hacca geliyor gidiyor ama turist gibi. Olmaz. Sen oraya Rabbinin huzuruna gittiğini bileceksin. Kâbe'nin O'nun evi olduğunu bileceksin. Kâbe güzel ama Kâbe'nin sahibine kulluk etmek daha güzeldir. *Rabbu'l-Ka'be*. Kâbe'nin Rabbi, Kâbe'den daha önemli. Bunun için insanın her yaptığı işin özünü kavrayarak yapması gerekiyor. Kavramazsa çok hata eder; “İyi bir şey yapıyorum.” sanır, yanlış işler yapabilir.

c. İlmın Diğer Sevaplı İbadetler İle Mukayesi

Bu hadîs-i şerîf, İbn Ömer'den rivayet edilmiş. Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor:

طَهَّرُوا هَذِهِ الْأَجْسَادَ طَهَّرَكُمُ اللَّهُ، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ

يَبِيتُ طَاهِرًا إِلَّا بَاتَ مَعَهُ مَلَكٌ فِي شِعَارِهِ لَا

يَتَقَلَّبُ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ

فَإِنَّهُ بَاتَ طَاهِرًا

*Tahhirû hâzihi'l-ecsâd, tahherakümü'l-lâh. Fe-innehû leyse abdün yebîtü tâhiren illâ bâte me'ahû melekün fî şîârihî lâ yetekallebü sâ'aten mine'l-leyli illâ kâle: Allâhümme'ğfir li-ibâdike fe-innehû bâte tâhîran.*⁵

Tahhirû hâzihi'l-ecsâd. “Şu bedenlerinizi, vücutlarınızı temizleyin, pak eyleyin.” *Tahherakümü'l-lâhu.* “Allah da sizi temizlesin.” Siz bedenlerinizi pak eyleyin ki Allah da sizi pak eylesin, temizlesin. *Fe-innehû.* “Çünkü” *Leyse abdün yebîtü tâhiren.* “Gece-

⁵ Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XII, 446, r. 13620-1; *el-Mu'cemü'l-evsat*, V, 204, r. 5087; *el-Müsnedü 'ş-şâmiyyîn*, III, 402, r. 2552; Münzirî, *et-Terğîb ve't-terhîb*, I, 231, r. 879; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, X, 128, r. 17074; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, IV, 271, r. 5278; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, IX, 277, r. 26003; Gümüşhânevî, *Ramûz*, II, 313.

leyin temiz olarak yatmış olan hiçbir kul yoktur ki” *İllâ bâte me’ahû melekün*. “Onun yanında bir melek gecelemesin.” *Fî şîârihî*. “İç elbisesinde, iç çamaşırında.”

Kendi vücuduna, kıllarına temas eden ilk elbise demek. Yani üst elbisesi değil, kendi tenine en yakın yerde bir melek durur, orada bir melek bulunur.

Lâ yetekallebü sâ’aten mine’l-leyli illâ kâle. “Geceleyin insan uyurken bir o tarafına bir bu tarafına dönüyor ya; o döndüğü zaman dönerken”, *Allâhümme’ğfir li-ibâdike*. “Yâ Rabbi! Şu kuluna mağfiret eyle. Çünkü o temiz olarak geceliyor, diye ona dua eder.”

Onun için temiz olmak son derece önemlidir. Temiz olmak, temiz yatmak çok önemli. Bize büyüklerimiz, müşidlerimiz, hocalarımız, meşayihimiz; “Yatmadan evvel abdest alıp öyle yatın.” diye tavsiye ediyorlar.

Neden?

İşte bu sebepten. Çünkü insan abdest almış, temizlenmiş; eli kokmuyor, ayağı kokmuyor, ağzı kokmuyor. Böyle tertemiz bir insan olarak yattığı zaman iç çamaşırını yanında bulunan, kendisine o kadar yakın olan melek ona dua eder, durur: “Yâ Rabbi! Bunu affeyle, mağfiret eyle. Çünkü bu temiz olarak yatıyor.” İnsan maddî temizliğine dikkat ederse, Allah onun mânevi temizliğini böylece sağlar. Kalbini temizler, melekleri kendisine dua ettirir, onların duasını kabul eder, o kulu *mağfûrîn* zümresine dâhil eder; affettiği, mağfiret ettiği kullardan eyler. Temizliğe dikkat edeceğiz.

İslâm’da çok esrarengiz şeyler vardır. “Ya ben bu abdesti alıyorum, ne oluyor?” Sen abdest almayan, namaz kılmayan herifleri; Avrupalılar’ı, Amerikalılar’ı git gör de İslâm’ın güzelliğini, temizliğin kıymetini o zaman anlarsın. Şimdikiler yine kaç defa, derece derece üstün. Çünkü yıkanmayı öğrendiler. Eskiden evlerinde yıkanma malzemesi yoktu, banyo yoktu. Yıkanmak örflerinde, âdetlerinde yoktu.

Hatta kafalarında öyle bir fikir vardı ki bebekken kendilerine papazlarının serptiği şaraplı sudan, vaftiz suyundan vücutları mahrum kalmasın diye yıkanmayı caiz görmezlerdi; mantıkları öyle. “Aman bizim vaftiz suyunun tesiri azalmasın.” diye yıkanmayı doğru görmemişler. Kedi yıkanır mı? Yıkanmaz, kaçır. Yıkamak istesen kaçır, tırmalar insanı. Kedi yıkanmadan ne olacak? Yalanır yalanır öyle temizlenir, çimenlere sürtünür. Onlar da asırlar boyu o mahlûklar gibi yaşamışlar.

Şimdi yavaş yavaş Hanya’yı Konya’yı öğrenmişler. Haçlı Seferleri’nde müslümanlarla temasa geçmişler. Bakmışlar; kendi dünyaları ne kadar karanlık, İslâm dünyası ne kadar aydınlık; o zaman biraz değişmeye başlamışlar. Adamlarda Rönesans olmuş. Rönesans dedikleri hadise müslümanlarla tanıştıktan sonra olmuş. Söylemiyorlar! Karşılarına ayrı ayrı fikirler geldiği zaman iki fikri birbirine bağlama yeteneği olmayan vatandaşlarımız, münevverlerimiz düşünmüyorlar mı? Acaba bu Rönesans durup dururken mi oldu?

“Hiç tesir olmadan bir hareket olmaz.” diye fizik kaidelerini öğretiyorlar; Fizik’te, Kimya’da okuyorlar. Bu tarafta bir haber okuyorlar, diğer tarafta bir haber okuyorlar; ikisi arasındaki bağlantıyı kuramıyorlar.

“Orta Çağ’da Avrupa’da bir Rönesans olmuş.”

Neden olmuş paşam? Niye Rönesans olmuş, Reform olmuş?

“Allah Allah! Reform niye olmuş, Rönesans niye olmuş?”

Neden olacak, müslümanlarla temasa geçtikleri için olmuş! Çünkü bir kültür yeni bir kültürle karşılaştığı zaman bir muhasebe olur. İki kültür arasında bir hesaplaşma olur. Yanlış olan ezilir, yıkılır, yok olur. Kuvvetli olan kültür öbür tarafa hâkim olur. Avrupa yıkılmış, yeni bir Avrupa olmuş; markası “Made in Turkey” belki orta şarktan gelme, fakat üstüne marka koymamışlar.

Şimdi Sheaffer kalemi diyorsun, Marker kalemi diyorsun, gözlüğünü yanaştırıp baktığın

zaman üstünde “Made in United States of America” “Amerikan malı” diye yazıyor. Veyahut bir teyp alıyorsun, “Made in Japan” “Japon malı” diye yazıyor. Onlar almışlar, markasız. Üstüne markayı koymamışlar.

Neden?

Çünkü markayı koyarsa oralarda teşkilatlanmış olan insanların, örgütlerin foyaları meydana çıkacak. “Bu İslâm’dan geldi.” dediği zaman foyası meydana çıkacak. Kadına yirminci yüzyıla kadar hak vermemişler. İslâm’da 14 asırdan beri kadının hakkı var. Kadına miras hakkı vermemişler. İslâm’da kadının hakkı o zamandan beri var. Kadın ticaret yapar, mülkiyet sahibi olur, özel anlaşmalar yapar; ne kocasına ne babasına ne oğluna muhtaçtır; bir hukukî şahsiyeti vardır. Avrupa’da yoktu. Medenî dedikleri Avrupa’da yoktu. Bizde vardı.

Bizde başka din mensuplarına karşı da engin bir müsamaha vardır; kiliselerini korumuşuzdur, havralarını korumuşuzdur. Onlarda yoktur. Onlar fırsatı buldular mı yakmışlardır,

yıkmışlardır, değiştirmişlerdir; biz korumuşuzdur.

Avrupa’da neden Rönesans oldu?

Bir tek sebebi var!

“Coęrafi keřifler mi?”

Elbette hayır. Coęrafi keşifler niye oldu? Coęrafi keşifleri de müslümanlardan öğrendiler. Müslüman coğrafyacılar “dünya yuvarlak” diyorlardı, “bu tarafa gidildiği zaman řu taraf bulunur” diyorlardı. Hatta [Muhammed] Hamidullah Bey’in yazdığı makaleye g re⁶ Kristof Colomb’dan çok önce Amerika’ya gitmiş müslüman seyyahlar var. Hatta bazı ilim adamları; “Kristof Colomb oraya gittiği zaman İslâm kültürü almış bazı kimselerle karşılaştı.” diyorlar. Her şeyi müslümanlardan öğrendiler.

⁶ Bk. Hamidullah, Muhammed Hamidullah, “Kristof Kolomb’dan önce Müslümanların Amerika’yı Keřfi” (kıs: Kolomb); (Bu makalenin aslı, France-İslam dergisinin 13-14. sayılarında yayımlanmıştır), İlk İslam Devleti (Makaleler),  eviri, İ. S. Sırma, Beyan, No. 84, İstanbul, 1992, (ss. 91-106).

Karanlık Orta Çağları müslümanların nuruyla aydınlandı. Yalnız bu aydınlığın markası “Made in İslâm.” İslâm’dan gelmedir ama damgası vurulmadı. Bizim millete de okutuluyor: “Avrupa’da Rönesans oldu.” Pattadak Merih’ten mi geldi bu, yoksa yerden mi bitti? Yanardağ gibi. Denizin ortasında yanardağ bir patlıyor bakıyorsun yeni bir ada meydana gelmiş. “A! İşte Rönesans, işte Reform!” Sosyal hadiseler öyle olur mu? Sosyal hadiseler birbiriyle ilişkili olur.

Müslümanlarla bir arada yaşayan hıristiyan ülkelerinde; “Allah üç tane olmaz, Allah birdir.” diye mezhepler meydana geldi.

Nereden meydana geliyor?

Müslüman tenkit ediyor, gülüyor. Teslis olur mu, üçleme olur mu, Allah’ın oğlu olur mu? Allah’ın karısı olur mu; evlenecek senin gibi, ondan sonra zifaf. -Allah saklasın! Allah etmesin!- Ondan sonra çocuğu doğacak, böyle saçma şey olur mu?” diyor. Onlar da düşünüyorlar, taşıyorlar. “Ya hakikaten bizim yaptığımız akla, mantığa sığar bir şey değil. Olsa

olsa Allah birdir.” diyorlar. Müslümanlara komşu olan eyaletlerde, vilayetlerde bakıyorsunuz *Uniteryanizm (Unitarianism)* diye Allah’ın birliğini ifade eden bir hıristiyanlık mezhebi çıkıyor.

Nereden çıktı?

Müslüman tenkit etti de ondan!

Luther çıkmış, papaya çatmış. Niye çatıyor?

Müslümanları dinledi de ondan! Bizim mahdumun Amerika’dan getirdiği kitaplara bakıyorum, Luther için; “Papaz mı yoksa papaz kılığında şeytan mı?” diyor.

Tarih kitabında onunla ilgili bir bahis var, bir başlık atmış; “Şeytan mı?” diyor, Luther’in sözlerini hâlâ hazmedemiyor. Çünkü o, dinde yeni bir reform yapmış.

Neden yapmış?

Ötekilerin söyledikleri sözlerin, akîdelerin, yaşayış tarzının yanlışlığını görmüş, tenkit

etmiş. İslâm'ın tesiri ile olmuş. Onun için Allah Teâlâ hazretleri dinimizin kadrini, kıymetini bilmeyi nasip eylesin.

Bizim dinimiz temizlik dini. Tertemiz, pırıl pırıl. Avrupa'ya temizliği biz öğrettik. Avrupa bugün, her gün duş alıyorsa bizden öğrenmiştir. Çünkü onaltıncı, onyedinci yüzyıldaki metinlerinde bizimle alay ediyorlar: “Bu adamlar ne böyle? Balık gibi boyuna suda; her gün her gün yıkanıyorlar.” diyorlar. Ama yirminci yüzyılda kendileri aynı çizgiye gelmişler. Nihayet! Nihayet o çizgiye gelebilmişler. Tesir bizdendir ama altına imza atmıyorlar; bu işin nereden geldiğini, kaynağını söylemiyorlar.

“Descartes şöyle demiş, Pascal böyle demiş, şu filozof şöyle demiş.”

Alıntı nereden; bunu söylemiyorlar. Hayvan gibi kulaklarını dikip çalının arkasına pusuyorlar, her şeyi bizden alıyorlar. Söylemiyorlar ama biz biliyoruz. İmam Gazzâlî'yi, İbn Rüşd'ü okumuş, İspanya medreselerinde eğitim görmüş. Geçenlerde Amerika'da basılmış bir İslâm haritasına şöyle bir baktım. Malta

adası müslüman, Sicilya adası müslüman, Sardunya adası müslüman. Çizgi oralardan geçiyor; kaybetmişiz. İspanya müslüman, Balkanlar müslüman; kaybetmişiz. Hep geriliyoruz; o sınırlar boyuna geriye geliyor.

Neden?

Çünkü asra intibak edemedik, çalışmadık, birbirimizden haberdar olamadık, destekleyemedik, Allah'ın istediği şekilde kullar olamadık; onun için. Üstünlük bizde, bilgi bizde, temizlik bizde, görgü bizde, insaf bizde, merhamet bizde, insanlık bizde, fazilet bizde, yine de *-ol mâhîler ki derya içredir deryayı bilmezler-* denizin içinde balık gibi yüzüyoruz da nimetlerden haberimiz yok. Denizde olduğumuzun, nimetler içinde yüzdüğümüzün farkında değiliz.

İnsan onlarla kendisini mukayese ettiği zaman bizim bu temizliğimizi, temizliğin ne demek olduğunu, ne kadar güzel bir şey olduğunu anlar. Biz bedenimizin her noktasına bir ibadet titizliği ile dikkat ederiz. Tırnaklarımızı keseriz. Benim tırnağım bir milim uzasa o gün

huzurum kaçar. Biraz uzadığı zaman mutlaka onu keseceğim. Adam tırnağını uzatıyor; bu taraftan öbür tarafı görünüyor. Bu tırnakla nasıl yemek yersin, nasıl tutarsın, nasıl tokalaşır-sın? Kedi gibi karşı tarafın derisini yırtmaz mısın?

Ne biçim şey! Öyle uzun tırnaklarla dolaşıyor. Koltuk altında mısır püskülü gibi kıllar sarkıyor, aşağı taraf da öyle. *el-Hamdü li'l-lâhi alâ ni'meti'l-İslâm*. Biz temizliğe dikkat ederiz. Allahu Teâlâ hazretleri hoşnut ve razı olur; ondan sonra içimizi de temizler. Çünkü her lütuf O'ndandır. İç temizliği de O'ndan oluyor. İnşaallah bundan sonra temizliğe daha büyük bir şevk ile dikkat edelim.

d. Beden Temizliğinin Önemi

Selman *radıyallahu anh*'ten rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfte şöyle buyuruyor:

طُوبَى لِلْمُخْلِصِينَ، أَوْلَيْكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى تَنْجَلِي

عَنْهُمْ كُلُّ فِتْنَةٍ ظَلَمَاءُ

Tûbâ li'l-muhlisîn. Ülâike mesâbîhu'l-hüdâ tencelî anhüm küllü fitnetin zalmâ'.⁷

Tûbâ li'l-muhlisîn. “Ne mutlu ihlâslı olanlara!”

Peygamber Efendimiz; “Kalbi sâfî temiz, niyeti hoş dürüst, halis muhlis olanlara ne mutlu!” diyor. İşte bu ihlâslılık fevkalade önemli, kıymetli bir haldir. İnsanın yaptığı her şeyi sadece Allah rızası için yapması; bir art niyeti, ince hesabı, herkesten sakladığı bir düşünce olmaması. Yaptığı şeye bozuk, fasit bir başka niyet, dünya menfaati karıştırmaması;

⁷ Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, IX, 177, r. 6448; Deylemî, *el-Firdevs*, II, 448, r. 3936; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, I, 15; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, IV, 274, r. 5289; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 24, r. 5268; Gümüşhânevî, *Ramûz*, II, 313.

ihlâs budur. Bazı has kullar, Allah'ın bazı sevgili kulları her işi Allah rızası için yapabiliyor. O seviyeye gelmiş. Peygamber Efendimiz onlar için diyor ki; “Ne mutlu o ihlâslı kimselere. Ne mutlu o halis, muhlis kullara ki onlar hidayet fenerleridir. Hidayet projektörleridir, hidayet kandilleridir.”

Kandillerin, fenerlerin, projektörlerin çevreyi aydınlattığı gibi onlar da dünya üzerinde cemiyetleri aydınlatırlar. Çevreyi aydınlatırlar; *tencilâ anhüm küllü fitnetin zalmâ'*. “Kapkaranlık fitneler onlar sayesinde aydınlanır, açılır.” İhlâslıdır, dobra dobra söyler, hakkı söyler. Herkes baskı altında, kırbaç altında doğru söylemekten korktuğu, sustuğu zaman; o ihlâslı çıkar, hak sözü söyler. “Bu gerçek böyledir.” der ve insanlar o gerçekleri bilir. O karanlık dağılır, ortalık aydınlanır.

Mesela Antakya şehrinde o ahali ve o kral bâtil bir şeye tapıyorlar. Güneşe, yıldızlara tapıyorlar. Ogüs mâbedi var, vesaire. Mü'minler onlara gittikleri, Allah'ın dinini tebliğ ettikleri

zaman kötü olmuşlar. Ölüm noktasına gelmişler. Ama Habîbü'n-Neccâr koşup geliyor; onların tam asılacağı yerde kavmine nasihat ediyor, diyor ki;

“Siz haksızsınız, bunlar haklı. Allah’ın varlığına birliğine inanmak gerekiyor, sizin yaptığınız şey doğru değildir. Allah, sizin bu yaptığınız zulümden dolayı bir ceza indirecek olsa nereye kaçacaksınız? Siz ne yaparsanız yapın, ben size doğruyu işlemenizi tavsiye ederim ama bilin ki ben bunlarla beraberim, bunların yaptığı doğrudur.”⁸

Neden?

Çünkü ihlâslı! Yaşamak, ölmek gibi bir hesabı yok; “Kral beğensin, ahali beğensin, alkışlasın.” Ahalinin ekseriyetinin reyini, teveccühünü kazanayım.” demiyor. Allah için doğru bildiği şeyi söylüyor. Yâsîn suresinin ikinci sayfasındaki kıssa.

⁸ Bk. 36/Yâsîn, 20-29.

İşte ihlâslı insanlar böyledir. Onların bulunduğu yerde karanlık aydınlanır. Fitne olmaz, fitne açılır. Haksızlık olmaz, haksızlık yok olur. Çünkü onlar karşısına çıkarlar, İbrahim *aleyhisselam* gibi. Muhlis insanlar; “Put tapılmaz; aya, güneşe tapılmaz.” derler, putları kırarlar, yanlışların karşısına çıkarlar. Amcası veya babası da olsa karşısına çıkıyor; “Niye bunlara tapıyorsunuz?” diye söyleyebiliyor. En yakını bile olsa yanlış bir iş yapan kimse-
nin karşısına çıkabiliyor. Peygamber Efendimiz, işte onları medhediyor; “Ne mutlu onlara.” diyor. *Tûbâ* “ne mutlu” demek. Kelime yapısı olarak, *Tayyib*, hoş kelimesiyle ilgili bir kelime. *Fu’lâ* vezninde ism-i *tafdîlin* müennesi olmuş oluyor. *Atyeb* “ne güzel, ne hoş” demek. *Tûbâ* da müennes sîgasıyla, “ne hoş” demek. “O kullara ne mutlu, ne hoş mükâfatlar vardır.” demek oluyor. Allah hepimizi kalbi sâfî, ihlâslı, sırf kendisine ibadet eden, her yaptığı şeyi sırf O’nun rızası için yapan kimse-
lerden eylesin.

Bir misal de evliyâullahtan vereyim: Birisi evliyâullahtan bir kimseye para vermeye kalkıyor. O parayı uzattığı zaman önce bir tereddüt ediyor, sonra uzanıp alıyor. Onu tanıyan bir kimse diyor ki;

“Efendim, sizin paraya ihtiyacınız yok. Zaten başka zaman da almazdınız. Herkese de hayır yapıp duruyorsunuz. Önce bir tereddüt geçirdiniz, sonra niye aldınız? O sizi dilenci sandı, fakir sandı verdi.” Diyor ki;

“Reddetmekte izzet-i nefsim kabarcaktı, kabul etmekte de horluk ve zelillik vardı. Nefsim hor, zelil olsun diye aldım. Nefsimin izzetine zilleti tercih ettim.”

Tabi o aldığıını da yine hayra sarf edecek, kendisi kullanmayacak. Bir genç, alimlerden bir zâta;

“Hocam, bana şu kadar miras kaldı. Al bunları hayra sarf et.” diyor, bir miktar altın veya para veriyor. O da vaazında;

“Allah razı olsun içinizdeki gençlerden filanca şu kadar yüklü bir parayı getirdi, hayra

sarf edilsin diye bana verdi.” diyorBöyle de-
yince o genç kalkıyor;

“Hocam, özür dilerim. Ben onu size ver-
miştim ama anam bu işe darıldı, razı olmadı,
onu bana geri verin.” diyor.

“Peki.” diyor o da, altın kesesini tekrar
iade ediyor. Herkes dışarı çıktıktan sonra o
genç tekrar geliyor;

“Hocam, şu parayı al. Beni halka meşhur
etme! Yaptığım hayrı kimse bilmesin. Ben Al-
lah rızası için yapıyorum.” diyor. İşte ihlâs de-
diğimiz şey bu.

Allah cümlemizi halis, muhlis kullardan
eylesin.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

18 Zilka'de 1408 / 02.07.1988

Sapanca/ Sakarya

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak
için tıklayınız.](#)

